

Із зібрання «Рісале-і Нур»

ДВАДЦЯТЬ П'ЯТЬ ЛІКІВ

*Бадіуззаман
Саїд Нурсі*

м. Корсунь-Шевченківський
Видавець І.В. Мадаченко
2018

УДК 28-23-277

ББК 86.38-2

Н 90

Саїд Нурсі

Н 90 Двадцять п'ять ліків. – Корсунь-Шевченківський :
ФОП Майдаченко І.В., 2018 – 65 с.

ISBN 978-966-2464-70-2

Бадіуззаман Саїд Нурсі (1877–1960) – це ім'я великого вченого-богослова, якого виростила прекрасна турецька земля (батьківщина) як зразок для всього людства. **Бадіуззаман Саїд Нурсі** здійснив значний вплив на розвиток Ісламу в сучасній Туреччині, а також у всьому світі. Він є одним з ісламських діячів, якого найбільше вивчають та поважають у Туреччині та ісламському світі. Незважаючи на те, що із дня смерті Саїда Нурсі пройшло вже декілька десятиліть, його ідеї є актуальними і в сучасному світі, а його книги популярні і в сьогоденні.

Книга «Двадцять п'ять ліків» – це насамперед послання для людей, у якому кожен, хто потребує, знайде для себе підтримку, співчуття та розуміння самого автора.

Автор називає свою книгу рецептом духовного очищення, і з цим важко не погодитися.

ISBN 978-966-97765-9-4

УДК 28-23-277

ББК 86.38-2

Переклад здійснено з оригінала:

«**Yirmibeşinci Lem'a-Hastalar risalesi.**

Onyedinci Mektup. İkinci Lem'a.

Bediüzzaman Said Nursi.

© Видавництво: **Sözler Neşriyat Tic. ve San. A.Ş. 2014**

Адреса: S. Demirel Bulvarı Aykosan San. Sitesi

4'lü A blok Kat: 3 No:244, İkitelli/ K.Çekmece/İstanbul

Тел: +90 212 671 25 47-48 (pbx)

Сайт: www.sozler.com.tr e-mail: sozler@sozler.com.tr

© Видавець ФОП Майдаченко І.В., 2018

© Дизайн обкладинки Масалович О.В., 2018

© Sözler Publications, 2018

ДВАДЦЯТЬ П'ЯТЕ СЯЙВО

Ця брошура написана як лікувальний засіб, утіха, духовний рецепт, а також як візит до хворого й побажання йому щонайшвидшого одужання.

Нагадування і прохання про прощення

Цей духовний рецепт написано за дуже короткий термін (4,5 години – прим. авт.). Через обмаль часу на ретельне читання й перевірку ця брошура, на відміну від інших, була лише один раз нашвидку прочитана, тобто вона залишилася у невпорядкованому вигляді, як у першій чернетці. Аби виправленням не псувати думок, які виходять із серця природно й невимушено, ми вирішили, що повторної перевірки вона не потребує. Просимо читачів, особливо тих, кого спіткала хвороба, не сердитися на деякі виснажливі фрази або важкі слова й вислови. Просимо пом'янути нас у своїх молитвах

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ
وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ❖ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ

(Коран, 2:156; 26:79–80)

У цій брошурі ми коротко розповідаємо про Двадцять п'ять ліків, які можуть принести користь і стати справжньою втіхою для нещасних і хворих, котрі становлять десяту частину людства.

ПЕРШІ ЛІКИ

О нещасна людино, яку спіткала хвороба! Не тривожся й терпи. Твоя недуга є для тебе не хворобою, а своєрідними ліками. Адже життя – це капітал, що поступово витрачається. Якщо не матиме воно плодів, то буде змарнованим. До того ж, якщо життя минає у спокої та безтурботності, воно проходить дуже швидко. Хвороба приносить твоєму капіталу життя велику користь і, перешкоджаючи швидкоплинності життя, утримує його й подовжує, щоб піти після того, як принесе вона свої плоди.

Таким чином, указуючи на подовження життя через хворобу, ця загальновідома приказка проголошує: *«Час знегод триває довго, час радощів – швидкоплинно».*

ДРУГІ ЛІКИ

О нетерплячий хворий! Терпи, а правильніше, дякуй Усевишньому. Твоя хвороба може перетворити хвилини життя на години поклоніння Всевишньому. Адже існує два види поклоніння: одне з них – установлене поклоніння, тобто такі відомі обряди поклоніння, як намаз, молит-

ва тощо. Друге – неустановлене поклоніння: людина, яку спіткало лихо внаслідок хвороб і негараздів, відчуває свою безпорадність і слабкість, звертається по допомогу до свого Милостивого Творця, таким чином удостоюючись здійснення чистого, щирого духовного поклоніння. Так, є правдиві перекази про те, що проведене в недузі життя для віруючої людини (за умови, що вона не нарікає на Аллаха) вважається поклонінням. І навіть хвилина хвороби деяких терплячих і вдячних Творцеві людей перетворюється на цілу годину поклоніння, а хвилина хвороби деяких бездоганних людей навіть на цілий день поклоніння Творцеві, що визначено достовірними переказами та правильними відкриттями. *Дякуй, а не нарікай Усевишньому на недугу, яка, перетворюючи хвилину твого життя на тисячу хвилин, допомагає здобути тобі довге життя.*

ТРЕТІ ЛІКИ

О нетерплячий хворий! Про те, що людина не з'явилася в цьому світі задля отримання задоволення та насолоди, свідчить неспинний відхід тих, хто прийшов у цей світ, і старіння молодих, і постійна загибель, і розлука. До того ж, людина, будучи найдосконалішою, найвищою серед живих істот і найбагатшою за здібностями й навіть будучи на чолі всіх живих створінь, через думки про колишні задоволення й майбутні тягарі живе лише неспокійним гірким життям, опиня-

ючись на найнижчому рівні порівняно з рештою живих створінь. Отже, людина не прийшла в цей світ лише для того, щоб красиво жити і проводити своє життя в добробуті й насолодах, але людина, яка має у своїх руках великий капітал, прийшла сюди для торгівлі, щоб трудитися тут заради щастя якогось вічного, постійного життя. І цим, наданим в її розпорядження, капіталом є життя. Якщо не буде хвороб, здоров'я приведе до безтурботності, покаже цей світ прекрасним, примусить забути Інший, не захоче нагадувати про смерть, могилу, змусивши даремно витратити капітал життя на розваги й задоволення. А недуга відразу ж відкриває очі, каже людині та її тілу: *«Ти не безсмертна й не належиш самій собі, у тебе є призначення. Залиш свою гординю, подумай про свого Творця, знай, що підеш у могилу, тож готуйся»*.

Так ось, із цієї точки зору хвороба є вірним порадником і застережливим наставником. Потрібно не нарікати на неї, а дякувати їй. Коли ж виявиться вона дуже сильною, потрібно у Всевишнього просити терпіння...

ЧЕТВЕРТІ ЛІКИ

О хворий, який нарікає! Твоє право – не нарікання, а вдячність і терпіння. Бо тіло твоє, інструменти й органи не є твоїм майном. Ти їх не створив, не придбав у якій-небудь майстерні. Отже, вони належать *Іншому*. Їхній *Хазяїн*

розпоряджається у Своєму володінні так, як бажає Його Воля.

У *Двадцять шостому Слові* сказано: наприклад, дуже багатий та умілий майстер, щоб показати своє прекрасне мистецтво і свої цінні багатства, для того, щоб за певну платню і всього на одну годину одній жалюгідній людині дати виконати роль моделі, одягне на неї прикрашене дорогоцінностями й надзвичайно майстерно зшите ним вбрання. Він працюватиме з цією людиною, змінюючи пози її тіла. Щоб показати розмаїття свого дивовижного мистецтва, він буде змінювати це вбрання, зрізати, укорочувати, подовжувати його.

І якщо ця жалюгідна людина, чия праця оплачується, скаже тому майстрові: *«Ти обтяжуєш мене... Утомлюєш, наказуючи прийняти ту чи іншу позу. Псуєш мою вроду, укорочуючи це вбрання, що личить мені,»* – чи матиме він рацію? Чи може він сказати майстрові: *«Ти вчинив жорстоко, несправедливо»?*

Отож, хвора людино! Подібно до цього прикладу, Могутній Творець одягнув на тебе тілесне вбрання, прикрашене такими світлими чуттями, як очі, вуха, розум, серце. Аби показати вияви Своїх Прекрасних імен, Він випробовує тебе різними станами і змінює твоє становище. Так само, як при відчутті голоду, ти впізнаєш Його Ім'я *Раззак* (Годувальник), за допомогою своєї хвороби пізнай Його Ім'я *Шафі* (Цілитель).

Через те, що хвороби, тяготи показують вияви деяких Його Імен, у них приховане сяйво

Мудрості та проміння Милості, у якому таїться багато прекрасного. Якщо відкриється завіса, за жакливою та відразливою недугою знайдеш приємні, чудові смисли...

П'ЯТИ ЛІКИ

О схильна до хвороб людино! У наш час на власному досвіді я переконався, що для декого хвороба є якоюсь Божественною Милістю, якимось Божественним даром. Упродовж восьми-дев'яти років зі мною зустрічалися деякі молоді люди через свою хворобу, щоб я (хоча й не гідний цього) попросив у Всевишнього про їхнє зцілення. Я звернув увагу на те, що кожна хвора молода людина, котру я бачив, порівняно з рештою молодих людей, починає замислюватися про Інший світ. Немає сп'яніння молодістю. Певною мірою вона позбувається тваринних пристрастей, що ховаються в безтурботності. І я, зважаючи на це, нагадав їм, що їхні хвороби, які вони можуть стерпіти, є якоюсь Божественною Милістю.

Я говорив їм: *«Друже мій, я не проти твоєї недуги. Вона не викликає в мене співчуття, від якого мені б стало шкода тебе, і я попросив би у Творця твого зцілення. Намагайся терпіти доти, доки хвороба повністю не пробудить тебе; після того, як вона виконає своє призначення, Милостивий Господь, Ін шаа Аллах (якщо забажає), дасть тобі зцілення».*

І ще я казав їм: *«Частина твоїх однолітків через здоров'я, удавшись до безтурботності, облишивши намаз, не думаючи про смерть і забувши Творця, удаваними та швидкоплинними насолодами мирського життя завдає шкоди своєму безмежному вічному життю та навіть руйнує його. Ти ж, завдячуючи своїй хворобі, бачиш могилу – свою оселю, куди ти неодмінно потрапиш, та інші вічні оселі, що стоять за нею, і дієш відповідно до цього. Відтак недуга для тебе є здоров'ям, а здоров'я частини твоїх однолітків – недугою...»*

ШОСТІ ЛІКИ

О хвора людино, котра скаржиться на страждання! Прощу тебе, подумай про минуле життя та згадай щасливі безтурботні дні, що були в ньому, а також ті часи, де були тяготи й печалі. Неминуче твоє серце та язик скажуть або: «Ох, слава Господові! (*Альхамдуліллях*)», або: «Ох, як шкода!» Зверни увагу на те, що спогади про минулі негаразди і труднощі, що колись спіткали тебе, тепер дають тобі духовне задоволення, і твоє серце промовляє: «Ох, слава Господові!» Бо відсутність тягот та печалі – це задоволення. Минаючи, ті тяготи й печалі залишають у душі певну втіху, котра при згадці про них проривається, наповнюючи собою душу й нагадуючи про вдячність. А тим, що змушує тебе сказати: «Ох, як шкода!» – є насолоди й безтурботні ста-

ни минулого, що, минаючи, лишають у душі певну постійну журбу, яка при згадці про ці часи знову проривається, викликаючи жаль і тугу.

Оскільки день недозволеної (*Божественними законами*) насолоди деколи змушує впродовж цілого року переживати духовні страждання, й оскільки тимчасове, викликане одним днем хвороби, страждання приховує в собі багато днів духовної насолоди від воздаяння (*саваб*), і в закінченні цієї хвороби є духовна насолода від звільнення від неї, подумай про результат тимчасової недуги, про приховане в ній воздаяння, скажи: «*І це пройде, о Боже!*» – і, замість нарікання, подякуй Творцеві.

ШОСТІ ЛІКИ¹

О мій друже, котрий потерпає від хвороби, думаючи про задоволення мирського життя! Якби цей світ був постійним, якби на нашому шляху не було смерті, якби не віяли вітри розлук і втрат, якби у майбутньому, що таїть у собі труднощі й бурі, не було духовних зим, і я б разом з тобою не шкодував би про твоє становище. Та оскільки одного дня цей світ нам скаже: «Виходь!» – і затулить вуха на наші ремствування, то поки він не вигнав нас, за *попередженням* цих недуг нам

¹ Оскільки ця брошура була написана невимушено, на шостій сходинці опинилися двоє ліків, і, щоб не псувати її первісний вигляд, ми нічого не стали змінювати, думаючи, що в цьому є якийсь секрет – *прим. авт.*

відтепер слід відмовитися від любові до нього, і поки він не облишив нас, ми повинні намагатися всім серцем відсторонитися від нього... Так, хвороба, нагадуючи нам цей смисл, говорить: *«Твоє тіло – не з каміння і сталі, а утворене з різних речовин, що повсякчас готові розпастися. Облиш свою гординю, зрозумій своє безсилля, пізнай свого Творця, Володаря всього, знай своє призначення й те, навіщо ти прийшов у цей світ»*, – твоє серце таємно попереджує тебе про це.

І оскільки мирські задоволення й насолоди нетривалі (й особливо, якщо вони недозволені, вони і швидкоплинні, і сповнені розчарувань і гріхів), не плач через хворобу, бо ти позбавлений цих насолод, натомість думай про духовне поклоніння та воздаяння, приховані в ній, і від цього намагайся отримати насолоду.

СЬОМІ ЛІКИ

О людино, котра втратила радість свого здоров'я! Твоя недуга не псує радості здоров'я, дарованого Всевишнім, а, навпаки, дає відчутти цю радість, примножуючи її. Бо коли що-небудь має тривалість, воно втрачає свій вплив. Навіть знавці істини одностайно твердять:

إِنَّمَا الْأَشْيَاءُ تُعْرَفُ بِأَضْدَادِهَا, тобто, *«Усе пізнається завдяки його протилежності»*.

Наприклад, якщо не буде темряви, ми не збагнемо, що таке світло, не пізнаємо його ра-

дості. Якщо не буде холоду, ми не відчуємо тепла, не переживемо насолоди ним. Якщо не буде голоду, їжа не принесе задоволення. Без спраги пиття води не дасть утіхи. Якщо ж не буде хвороб, здоров'я не принесе радості.

Оскільки Мудрий Творець бажає дати людині відчути різноманіття Своєї Милості, дати насолодитися всіма видами Своїх благ і дарів та спонукати людину до вдячності (про що свідчить те, що Він забезпечив людину безліччю різних інструментів і органів, здатних відчути й пізнати незліченну кількість різноманітних благ і дарів у цьому світі), тож, звісно, подібно до того, як Він дарує здоров'я та добре самопочуття, так само Він дає і хвороби, і недуги.

Запитую тебе: *«Якби хвороба не зачепила твоїх голови, рук чи шлунка, чи дякував би ти Всевишньому, відчувши солодкий, приємний Божественний дар, що таїться у здоров'ї твоєї голови, рук чи шлунка?»* Вочевидь, ти не лише не дякував би Всевишньому, а навіть не замислювався б, несвідомо змарнувавши своє здоров'я у безтурботності чи навіть розпусті.

ВОСЬМІ ЛІКИ

О хвора людино, що думає про своє Вічне життя! Недуга, наче мило, пере, очищає від бруду гріхів. Хвороби є спокутою гріхів, що визна-

чається за достовірним хадисом¹. І ще в хадисі сказано: «Подібно до того, як під час обтрушування дерева з нього падають плоди, так і тремтіння хворої віруючої людини також струшує гріхи». Гріхи – це постійні недуги у Вічному житті, а в цьому житті вони є духовними хворобами для серця, сумління, душі. Якщо ти, виявляючи терпіння, не скаржитимешся, то завдяки цій тимчасовій недузі ти позбудешся дуже багатьох вічних хвороб.

А якщо ти не переймаєшся через гріхи або ж не знаєш Іншого світу і Всевишнього Творця, у тобі прихована така жахлива хвороба, яка у мільйон разів страшніша за цю незначну твою недугу. Журися через неї! Адже твоє серце, душа й ти сам пов'язані з усім, що є в цьому світі. І ці зв'язки, розриваючись від постійних розлук і втрат, завдають тобі незліченних ран. Особливо через те, що ти не знаєш Іншого світу, ти уявляєш смерть як знищення навіки, тому ніби маєш хворе зранене тіло завбільшки з цілий світ. Тож передусім тобі необхідно знайти дієві ліки, що дають повне зцілення від численних хвороб і ран цього величезного твого духовного тіла, і виправити своє переконання. І такими ліками є віра (*іман*). Найкоротшим же шляхом отримання цих ліків є пізнання Могутності й Милості Всемогутнього Творця, котре можливе через *вікно* твоїх безсилля та слабості,

¹ Хадис – вислів пророка Мухаммада (*мир і благословення йому Аллаха*) – прим. пер.

показане тобі цією матеріальною (тілесною) недугою за прорваною нею завісою безжурності.

Так, над головою того, хто не знає Творця, нависає чимало лих. А світ людини, котра пізнала Творця, сповнений світла та духовної радості, яку вона відчуває залежно від сили своєї віри. Посеред духовної радості, зцілення, насолоди, що з'являються завдяки вірі, розтають і зникають печалі від незначних матеріальних хвороб.

ДЕВ'ЯТИ ЛІКИ

О хвора людино, яка пізнала свого Творця! Страждання і страх, що проявляються під час недуг, виникають тому, що хвороба часом стає причиною смерті. Через те, що смерть з погляду безтурботності й зовні здається жахливою, хвороби, які можуть стати її причиною, непокоять і викликають страх.

По-перше, знай і повір у те, що *час смерті визначений і незмінний*. Умирили здорові, що лили сльози над узголів'ям тяжкохворих, тоді як самі хворі виліковувалися та продовжували жити...

По-друге, смерть не така страшна, як здається. У багатьох брошурах «Рісале-і Нур» завдяки світлу, дарованому Мудрим Кораном, ми твердо й безсумнівно довели, що для віруючої людини смерть – це визволення від тягара прижиттєвих обов'язків і від поклоніння, яке в цьому світі випробувань є ученням та приписом. А також можливість для воз'єднання зі своїми друзями

та близькими, котрі – дев'яносто дев'ять зі ста – пішли в Інший світ. А також спосіб для повернення на свою справжню батьківщину та вічні землі блаженства. І певне запрошення ввійти до райських садів, покинувши темницю цього світу. І певна черга отримання від милості та щедрості Милостивого Творця винагороди, що відповідає своєму служінню.

Оскільки з погляду істини сутність смерті така: її слід сприймати не з жахом, а, навпаки, як початок милості та блаженства. Крім того ж, боязнь смерті деяких праведних людей спричинена не страхом смерті, а прагненням здійснити ще більше добрих справ завдяки своєму життю. Так, смерть для віруючих людей є воротами Мудрості, а для тих, хто забував, – обіймами вічного мороку.

ДЕСЯТІ ЛІКИ

О хворий, що даремно непокоїться! Ти занепокоєний своєї недугою. Це занепокоєння підсилює її. Якщо хочеш полегшити свою недугу, намагайся не тривожитися: думай про користь своєї хвороби, про воздаяння за неї, про те, що вона скоро мине. Облиш своє занепокоєння, вирви коріння своєї хвороби. Так, стурбованість подвоює недугу: під матеріальною хворобою воно породжує у твоєму серці хворобу духовну, і матеріальна хвороба, маючи її за основу, триватиме. Якщо ж завдяки сподіванням, покірності

думати про приховану в недузї мудрість, то занепокоєння зникне, тоді буде вирваний один з головних коренів тієї тілесної хвороби, вона ослабне, частково мине. Особливо через побоювання, через занепокоєння незначна тілесна недуга загострюється вдесятеро. Щойно стривоженість минає, минає дев'ять десятих хвороби.

Крім того, що занепокоєння підсилює хворобу, воно виступає у якості докору Божественній мудрості та критики Божественної милості, а також як нарікання на Милостивого Творця. Тому занепокоєння має покарання: воно підсилює недугу. *Так, подібно до того, як вдячність примножує дари та блага, так і скарга підсилює хвороби, страждання...*

До того ж, і саме занепокоєння є певною хворобою. Ліками від неї є знання мудрості, суті недуги. Оскільки ти зрозумів її мудрість, користь, нанеси цей бальзам на своє занепокоєння, зціли-ся. Замість жалкувати сподівайся, замість «Ох,

як жаль!» скажи: **الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ** «Хвала Всевишньому в будь-якому стані!» («Альхам-дулілляхі'аля куллі халь»).

ОДИНАДЦЯТИ ЛІКИ

О нетерплячий хворий друже! Недуга, крім болю, якого наразі завдає, дає духовну втіху, що твоя хвороба, від самого початку й дотепер, минулася, і приносить духовну насолоду від при-

хованого у ній воздаяння. У подальшому після цього дня і навіть після цієї години хвороби більше немає, і, звичайно, від того, чого немає, немає і болю. Немає болю – немає страждання.

Через те, що ти даремно побоюєшся, з'являється нетерпіння. Адже фізичний вияв хвороби, що був до цього, зник, разом із ним минув і біль, лишилося приховане в ньому воздаяння та радість від того, що ці дні минули. Думаючи про них, нерозумно засмучуватися та втрачати витримку замість того, щоб отримати від них користь і радість.

Майбутні дні ще не настали. І вже тепер з острахом думаючи про них, журитися про день, який іще не прийшов, від хвороби й болю, яких нема, і, втрачаючи витримку, уявляти існуючим те, чого нема, – що це, якщо не безглуздя? Оскільки термін хвороби, що минув до цієї години, приносить радість, і оскільки часу, що настає після цієї години, ще немає, і хвороби немає, і болю немає, не розсіюй так направо й наліво всю силу терпіння та витримки, даровані тобі Всевишнім, зосередь їх проти болю цієї години, скажи: *«Йа Сабур! (Дай, Боже, терпіння)»* - й терпи.

ДВНАДЦЯТІ ЛІКИ

О людино, яка шкодує про те, що через свою недугу позбавлена поклоніння та молитви! Знай, що (як сказано у хадисі): *«Богобоязливий вірянин, котрий через хворобу не може виконувати по-*

стійно здійснювану ним молитву, знову ж отримує воздаяння за неї під час хвороби». Хворому, який по можливості з терпінням та сподіванням на Всевишнього виконує *фарзи*¹, недуга в цей важкий час поповнить *суннати*², які здійснені у щирій формі.

Крім того, недуга дає людині відчути свою безпорадність та слабкість. Мовою цієї безпорадності та слабкості вона дає можливість їй здійснити її станом і мовою молитву. Всемогутній Творець дав людині певну безмежну безпорадність і певну безмежну слабкість для того, щоб вона повсякчас зверталася до свого Творця, шукала в Нього прихистку. У цьому аяті (Ко-

ран, 25:77): *قُلْ مَا يَغْبِؤُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ* «Скажи: «Аллах не подбав би про вас, якби не ваше благання (ду'а³)», – є такий смисл: «Яка від вас користь, якщо немає вашого благання (ду'а)?» За секретом цього аяту, смислом створення людини та причиною її цінності є її щира молитва, звернення до свого Творця (ду'а). Недуга ж стає однією з причин щирого звернення до Господа. Тому з цієї точки зору слід не бідкатися, а дякувати Аллахові, не переривати потік щирих звер-

¹ Фарз – припис Ісламу, виконання якого є обов'язковим – прим. пер.

² Суннат – припис якого є необов'язковим, але дуже бажаним – прим. пер.

³ Ду'а – благання, мольба, молитва, звернення до Господа – прим. пер.

нень (ду'а) до Нього, відкритий недугою, і після надбання здоров'я.

ТРИНАДЦЯТИ ЛІКИ

О бідолашна людино, яка скаржитись на недугу! Недуга для деяких є певною важливою скарбницею, певним дорогоцінним Божественним даром. Кожний хворий може сприймати свою недугу таким чином.

Час смерті нам невідомий: Усевишній за Своєю Мудрістю приховав його, щоб позбавити людину непотрібного відчаю та вберегти її від цілковитої безтурботності, щоб вона перебувала між страхом і надією, зберегла для себе й цей світ, й Інший.

Оскільки смерть може прийти у будь-який час, то, коли застане вона людину в безтурботності, це може завдати їй вічному життю великої шкоди. Хвороба розганяє безтурботність, змушує замислитися про Інший світ, дає можливість згадати про смерть, і таким чином людина готується до неї. Буває, вона приносить таку користь, що за двадцять днів дає можливість отримати людині такий високий духовний ступінь, якого вона не могла досягти упродовж двадцяти років.

Так, наприклад, серед наших друзів було двоє молодих хлопців (*нехай змилується над ними Аллах*). Один з них був Сабрі з селища Ілама, інший – Везірзаде Мустафа з селища Ісламкьой. Я з подивом помічав, що ці двоє хлопців, не зва-

жаючи на те, що серед моїх учнів саме вони не вміли писати, у щирості та служінні на шляху Господа були серед найперших. Я не знав причини цього. Лише після їхньої смерті я збагнув, що обидва мали серйозне захворювання. Завдяки йому вони, на відміну від інших безтурботних молодиків, котрі облишили основні приписи віри, перебували у богобоязливості, у цінному служінні на шляху Творця, вигідному для Майбутнього життя становищі. *Ін шаа Аллах*, тяготи їхньої дворічної хвороби стали підставою для мільйонів років блаженства у вічному житті. Зараз я розумію, що молитва (*ду'а*), з якою я звертався до Всевишнього, просячи у Нього для них здоров'я, відносно мирського життя стала для них ніби певним «прокляттям» (*бедду'а*). *Ін шаа Аллах*, цю мою молитву було прийнято для їхнього здоров'я у Майбутньому житті.

Так ось, на моє переконання, ці двоє молодих хлопців отримали таку користь, яку можливо отримати лише десятима роками благочестивого життя. Якби вони, як деякі молоді люди, покладаючися на своє здоров'я та молодість, вдалися до безтурботності та розпусти, і якби смерть, чатуючи на них, спіткала їх просто посеред бруду гріхів, замість цього скарбу світла, вони зробили б свою могилу гніздом скорпіонів та змій.

Оскільки у хвороб є така користь, слід не скаржитися на них, а зі сподіванням, з терпінням, а швидше з вдячністю покластися на Божественну Милість.

ЧОТИРНАДЦЯТИ ЛІКИ

О хворий із полудюю на очах! Якщо ти дізнаєшся, яке світло і внутрішній зір є під полудюю, котра затуляє очі віруючої людини, ти скажеш: «*Сто тисяч подяк моєму Милостивому Господу*». Для пояснення цих ліків наведу такий приклад.

Одного разу у Сулеймана із поселення Барла, який вісім років вірно, жодного разу не висловивши якого-небудь невдоволення, служив і допомагав мені, осліпла тітка. Ця благочестива жінка, надмірно перебільшено думала про мене, зупинивши мене біля дверей мечеті, попросила: «Звернися до Всевишнього з молитвою (*ду'а*), щоб до мене повернувся зір». І я, сподіваючись, що благочестя цієї натхненної й благословенної жінки стане для неї заступником, попросив у Всевишнього: «*Йа Раббі* (О Господи), задля її благочестя, поверни їй зір!» Наступного дня із міста Бурдур приїхав лікар-окуліст, і вона стала бачити. Через сорок днів вона знову втратила зір. Це дуже засмутило мене. Я багато звертався до Всевишнього... *Ін шаа Аллах*, моє прохання було прийняте Всевишнім для її майбутнього життя. Інакше це прохання стало б для неї дуже помилковим *бед – ду'а*, тому що до її смерті залишалося сорок днів. Через сорок днів (*нехай помилує її Аллах*) вона померла.

Таким чином, ця покійна жінка, замість сорока днів споглядання жалісливими очима старості на похмурі сади Барли, заслуговує на те, щоб у своїй

могилі впродовж сорока тисяч днів споглядати сади Раю. Адже її віра була сильною, а її благочестя непохитним. Так, віруючий, якщо він втратив зір і пішов у могилу сліпим, залежно від свого рівня, зможе набагато більше, ніж інші померлі, споглядати, милуватися цим *Світом світла*. Подібно до того, як на цьому світі ми багато чого бачимо, а сліпі – не бачать. У могилі ж ці сліпі люди, якщо пішли вони із життя з вірою (*іманом*), у такій же мірі будуть бачити більше, ніж інші померлі. Немовби дивлячись через найпотужніші біноклі, вони у своїй могилі, залежно від міри свого благочестя, як кіно, бачачи Райські сади, будуть споглядати і милуватися ними.

Таким чином, із *вдячністю й терпінням* під цією полудою на твоїх очах ти можеш знайти такі світлі очі, які, будучи під землею, над небами будуть бачити Рай. Так от, таким лікарем-окулістом, який видалить цю полуду з твоїх очей і дарує їм зір, є Мудрий Коран.

П'ЯТНАДЦЯТИ ЛІКИ

О хворий, який тяжко зітхає! Іззовні дивлячись на свою недугу, не стогни, не жалкуй. Звернися до її суті, полегшено зітхни. Якби недуга не містила у своїй суті чогось прекрасного, Милостивий Творець не давав би недугу Своїм найулюбленішим рабам. Між іншим, у правдивому хадисі говориться:

أَشَدُّ النَّاسِ بَلَاءً الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الْأَوْلِيَاءُ، الْأَمْثَلُ فَاَلَمْثَلُ

«Ті, які найбільше з усіх піддаються бідам і труднощам, є найкращими, найдосконалішими з людей».

Спочатку Айюб (Іов) (*мир йому*), пророки, потім святі (*аулія*¹), потім благочестиві люди дивилися на недуги, що подолали їх, як на щире поклоніння Творцю, як на Божественний дар від Милостивого Творця, і з терпінням дякували Всевишньому. Вони сприймали недугу як певну хірургічну операцію, що йшла від милості Милостивого Творця. О хворий, що нарікає! Якщо ти хочеш приєднатися до цього світлого зібрання, терпи, дякуй Усевишньому. Бо, якщо будеш нарікати, вони не візьмуть тебе до себе. Упадеш у прірву тих, хто заблукав, підеш темним шляхом...

Так, є деякі хвороби, що, коли приведуть до смерті, стають причиною піднесення людини на такий ступінь *аулія*, який нагадує ступені *шахіда*². Наприклад, ті, хто помер від хвороб, пов'язаних із пологами³, від гострого болю в животі, від чуми, а також ті, хто потонув або згорів, стають своєрідними *шахідами*. Є також бага-

¹ Аулія – богобоязливі, праведні люди, які мають високий ступінь у Всевишнього – *прим. пер.*

² Шахід – той, хто помер на шляху Всевишнього – *прим. пер.*

³ Ця недуга дає можливість досягти ступеня шахіда на період до сорока днів після пологів – *прим. авт.*

то благословенних хвороб, що зі смертю дають можливість надбати людині ступінь *аулія*. До того ж, недуга ослаблює любов до цього світу і зв'язок з ним, при цьому перед смертю вона полегшується й іноді навіть дає можливість полюбити розлуку з цим світом, котра для закоханих у нього дуже гірка й тяжка.

ШІСТНАДЦЯТИ ЛІКИ

О хворий, котрий нарікає на сум! *Недуга в суспільному житті людини повчає найважливішому й найпрекраснішому – повазі та співчуттю*, оскільки позбавляє людину від почуття самодостатності, що призводить до здичавіння й жорстокосердя. Бо за секретом цього аяту (96:6-7):

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَ كَفْرًا ﴿٦﴾ أَنْ رَأَاهُ اسْتَغْنَى ﴿٧﴾ «Але ні! Людина повстає тому, що бачить себе не потребуючою (самодостатньою)», людина, її *нефс-і аммара* (наказуюче, егоїстичне «я»), перебуваючи у самодостатності, що йде від здоров'я, не відчуває поваги до багатьох гідних поваги братів і не відчуває співчуття до людей, які пережили біди й хвороби, які потребують співчуття й милосердя.

Коли ж людина хворіє, вона розуміє свою слабкість і безпорадність, починає поважати своїх гідних поваги братів. Вона відчуває повагу до тих, хто приходить провідати чи допомагає їй. І, відчуваючи жалість до людей, які опинилися в біді (що є людським співчуттям, що йде від

милосердя до подібних до себе, а також однією з найважливіших характерних рис Ісламу), порівнюючи себе з ними, вона сповна буде співчувати їм, якщо зможе, надасть їм допомогу, у крайньому випадку звернеться до Всевишнього з проханням про допомогу для них, відвідає, запитає про самопочуття (що є *суннатом*), заслужить добру справу (*саваб*).

СІМНАДЦЯТИ ЛІКИ

О хворий, який нараїкає на те, що через недугу не може здійснювати благі справи! Дякуй Творцеві: тим, що розкриває тобі ворота найширшої із благих справ, є хвороба. Недуга дає можливість хворому й тим, хто заради Аллаха доглядає його, для неперервного надбання Божественної подяки, нагороди (*саваб*), а також є однією з найважливіших причин прийняття Всевишнім молитов і прохань (*ду'а*), звернених до Нього.

Так, у догляді за хворими для віруючих людей є значна Божественна подяка. Відвідувати хворих (не турбуючи їх), запитувати про самопочуття є *суннатом*, буде спокутуванням гріхів. У хадисі є: «*Шукайте благословення хворих людей, їхні прохання приймаються Всевишнім*». Особливо коли хвора людина буде рідною, і особливо батьком або матір'ю, турбота про них є значним поклонінням, великою доброю справою. Звеселяти серця хворих, тішити їх – буде дуже важливою милостиною (*садака*).

Щасливі ті діти, які упродовж хвороби своїх батьків, звеселяючи їхні серця, що швидко засмучуються, шукають їхнього благословення. І навіть ангели, говорячи: «*Ма шаа Аллах, Барака Аллах!*» – захоплюються величчю людяності, бачачи, як прекрасні віддані діти впродовж хвороби своїх батьків – людей, найбільш поважних у суспільному житті – відповідають на їхнє милосердя своєю глибокою повагою і синівським милосердям. Так, під час хвороби є приємні почуття, що звеселяють і виникають від милосердя, яке проявляється навкруги, співчуття, жалість, які можуть звести на ніщо страждання й біль недуги.

Прийняття Всевишнім *ду'а* (звернення до Нього) хворої людини є важливим питанням. Упродовж тридцяти-сорока років я звертався до Всевишнього з проханням зцілити мене від недуги, що зветься остеохондрозом. Я зрозумів, що хвороба дається для того, щоб людина зверталася до Всевишнього. Через те, що *ду'а* не усуває *ду'а*, тобто *ду'а* не усуває себе, я зрозумів, що результат *ду'а* звернений до Іншого світу¹, і саме *ду'а* є своєрідним поклонінням, і через хворобу людина, розуміючи свою немічність, шукає прихистку у Всевишнього Творця. Тому, не дивлячись на те, що вже тридцять років я звертаюся до Всевишнього

¹ Так, деякі хвороби стають причиною звернення до Творця (*ду'а*), якщо ж *ду'а* буде причиною усунення хвороби, це означає, що *ду'а* буде причиною для самоусунення, а цього не може бути – *прим. авт.*

з проханням про зцілення, до мене не приходила думка залишити це *ду'а* через те, що зовнішньо воно не приймається. Бо хвороба – це час (*вакт*) прохання (*ду'а*), зцілення не є його результатом, а якщо Мудрий, Милостивий Творець дасть зцілення, то дасть його від Своєї Милості.

Крім того, якщо *ду'а* не виконалось у бажаній для нас формі, не можна сказати, що воно не прийняте. Мудрий Творець краще знає і дає нам те, що є кращим, кориснішим для нас. Іноді прохання (*ду'а*), що стосується цього життя, заради нашого блага Він звертає до нашого Майбутнього життя, таким чином приймає їх.

Ду'а, яке завдяки хворобі стає щирим, і особливо те, що виходить від слабкості, беззахисності, приниження, нужденності, дуже близьке до того, щоб бути прийнятим. Хвороба стає причиною такого щирого *ду'а*. І цим *ду'а* повинні скористатися і хворий вірянин, і люди, що дглядають за ним.

ВІСІМНАДЦЯТІ ЛІКИ

О, хвора людино, яка, залишивши подяку, нарікає! Нарікання виникає при обмеженні будь-яких прав. У тебе ж жодне право не порушено, щоб ти міг скаржитися. І навіть навпаки, на тобі є багато боргів вдячності Всевишньому, які ти не виконав. Не виконавши своїх обов'язків вдячності, ти несправедливо нарікаєш, неначе вимагаючи справедливості.

Ти не можеш скаржитися, порівнюючи себе з тими, хто здоровий, хто благополучніший за тебе. Але, дивлячись на більш хворих, нещасних людей, чий рівень здоров'я і благополуччя нижчий твого, ти повинен дякувати Всевишньому. Якщо в тебе поламана рука, дивися на тих, у кого її зовсім немає, якщо у тебе немає одного ока, дивися на сліпих, які втратили обидва! Дякуй Творцеві. *Так, абсолютно ніхто не має права нарікати, дивлячись на тих, хто благополучніший. І в біді, щоб дякувати Творцеві, кожен може порівняти себе з тими, чий рівень біді вищий.* Цей секрет висвітлений у деяких брошурах на одному прикладі. Його суть ось у чому.

Хтось дає можливість піднятися одному бідняку на вершину якоїсь вежі. На кожній її сходинці він дає йому різноманітні дари, а на саміснійкій вершині – найдорогоцінніший подарунок. За всі ці різноманітні дари він бажає від нього почути слова вдячності. І якою буде невдячністю й несправедливістю, якщо, не зважаючи на це, той капризний бідняк, забувши про всі дари, що він отримав раніше, або ж не говорить за них слова вдячності, вважаючи їх мізерними, або почне скаржитися, піднявши свій погляд догори: «Ох, якби ця вежа була більш високою, то і я піднявся б вище! Чому вона не така висока, як та гора або та вежа?!»

Таким чином, кожна людина з небуття набула буття, ставши не каменем, не деревом, не твариною, а людиною, мусульманином, більше часу

перебуваючи здоровою, таким чином придбавши високий рівень благ і дарів. І не дивлячись на це, через те, що через деякі причини вона не заслуговує такого блага, як здоров'я, або через те, що вона позбавилася його через свою погану волю або зловживаючи ним, або ж тому, що вона не може придбати його, виявляє нетерпіння, скаржитись, голосить: «Що ж я зробила, що зі мною таке трапилось?» – неначе критикуючи Всевишнього, Його діяння, що є ще більш небезпечною, ніж матеріальна, духовною недугою. Подібно бійці зі зламаною рукою своєю скаргою людина посилює свою недугу. Розумний той, хто за суттю цього аяту (Коран, 2: 156):

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

«...хто, коли їх наздоганяє горе, каже: «Воістину, ми належимо Аллаху, і до нього ми повертаємося!» – покорившись Божественній волі, терпить, щоб ця хвороба, виконавши своє призначення, пройшла...

ДЕВ'ЯТНАДЦЯТИ ЛІКИ

Усі Імена Прекрасного Всемогутнього Господа (за його Божественним висловом – «Асма-уль Хусна», тобто «Прекрасні імена») показують, що вони прекрасні. Серед усього створеного найтоншим, найпрекраснішим і всеохоплюючим дзеркалом, що відображає Імена Господа, є життя. Ві-

дображення прекрасного – прекрасне. Дзеркало, що відображає красу прекрасного, буде красивим. Подібно до того, як усе, що відображається в цьому дзеркалі від того прекрасного, – прекрасне, так і все, що відбувається у цьому житті, за суттю своєю прекрасне, бо виявляє прекрасні узори тих Прекрасних імен Творця. Якщо життя буде проходити завжди при здоров'ї, одноманітно, воно буде неповним відображенням. І навіть, у якомусь відношенні давши відчутти небуття, таке життя набридне людині, зменшиться його цінність, радість життя перетвориться в сум. Щоб швидше провести час, людина від суму впаде або в розпусту, або в розваги. Вороже ставлячись до свого цінного життя, неначе до терміну тюремного ув'язнення, вона хоче швидше провести, убити свій час.

Але життя, що проходить різноманітно, у змінах і русі, дає відчутти свою цінність, дає можливість пізнати свою значимість і смак. Навіть якщо життя наповнене турботами й тяготами, людина не бажає його завершення. Вона не стогне від суму, кажучи: «Сонце ще не сіло!» або «Коли ж закінчиться ніч?!» Так, запитай у заможного пана, який без роботи лежить на дивані і в якого все прекрасно, як він живе. Без сумніву, від нього ти почуєш такі слова гіркоти, як: «Ох! Час ніяк не проходить, пограймо в нарди, або знайдемо яку-небудь розвагу, щоб провести час», – або ж почуєш скарги, які виходять від нескінченних бажань: «Цього у мене не вистачає, якби я зробив і те, і те...»

Запитай у людини, яка опинилася в біді, або в бідняка, який працює й живе в турботах, як його справи. Якщо він розумний, він скаже: «Слава Господу, у мене все добре, працюю. Не сідало б сонце швидко, щоб завершити й цю справу! Час швидко пролітає, життя не стоїть на місці, біжить. Хоча в мене і є труднощі, але й це пройде, усе так швидко проходить». Таким чином, своїм жалем про швидкоплинність життя він говорить, наскільки воно цінне. Отже, через труднощі й завдячуючи праці, людина розуміє смак і цінність життя. Спокій же і здоров'я роблять життя нестерпним, чому людина й бажає його швидкоплинності.

О друже, який хворіє! Знай, що основою бід, зла й навіть гріхів (як детально й переконливо доведено в інших брошурах «Рісале-і Нур») є небуття. А небуття – це зло, тьма. І тому, що одноманітний спокій, тиша, і подібні до них і близькі до небуття стани приносять сум, даючи відчутти тьму небуття. А рух і зміни є буттям, вони дають можливість відчутти його. Буття ж – це винятково добро, світло. Оскільки істина така, твоя недуга, з такими багатьма призначеннями, як очистити, зміцнити й піднести твоє дорогоцінне життя; і направити на допомогу до тієї хворобливої частини твого тіла інші його інструменти й органи; і виявити різноманітні узори Імен Мудрого Творця, послане твоєму тілу в якості якогось гостя. *Ин шаа Аллах (якщо побажає того Аллах)*, недуга швидко виконає своє призначення, залишить людину

й покличе на своє місце здоров'я: «Іди сюди, залишайся замість мене, виконуй своє призначення. Цей дім – твій, до побачення!»

ДВАДЦЯТИ ЛІКИ

О хворий, який шукає ліки від своєї хвороби! Хвороба складається з двох частин: одна з них – дійсна хвороба. Інша – надумана. Що стосується дійсної хвороби, то Мудрий Усемогутній, хто зцілює (*Шафі-і Хакім-і Зульджалаль*) у Своїй Великій Аптеці, якою є Земна куля, заклав ліки від будь-якої хвороби. А ці ліки вимагають своїх хвороб. Він створив засіб від будь-якої недуги. Придбавати й застосовувати ліки для лікування дозволено Божественними Законами, але необхідно знати, що дія і зцілення виходять від Усевишнього. Подібно до того, як ліки дає Він, так і зцілення також дає Він...

Використання рекомендацій досвідчених богобоязливих лікарів є важливим лікувальним засобом. Бо більшість хвороб виникає від різноманітних зловживань, від нестриманості в їжі, від надмірності, від гріхів, від розпутного життя, від недбалості. Богобоязливий лікар, звичайно ж, буде давати рекомендації в межах Божественних Законів. Він попередить від різноманітних зловживань, від надмірності, утішить хворого. Довірівшись цим рекомендаціям і тій утісі, хворий відчує полегшення і замість смутку це дасть йому віраду.

А що стосується удаваної хвороби, то кращі ліки від неї – не надавати їй значення. Чим більше надаєш їй значення, тим більше вона росте, посилюється. Якщо ж не надавати їй значення, вона зменшиться, зникне. Наприклад, чим більше зачіпати бджіл, тим більше їх буде злітатися, якщо ж не звертати на них уваги, вони полетять. Чим більше значення людина надасть уяві, що йде від мотузки, що гойдається у темноті, тим серйознішою вона буде. І навіть іноді дурня примусить утекти. Якщо ж він не надасть цьому значення, він побачить, що це звичайна мотузка – не змія, і посміється над своїм страхом.

Якщо ця удавана хвороба буде тривати довго, вона перетвориться у справжню. Це – погана хвороба у нервових людей і тих, хто сумнівається. Роблячи з мухи слона, така людина починає падати духом. І особливо, якщо вона потрапить до безжалісних горе-лікарів або до лікарів без совісті, це ще більше посилить її сумніви, і якщо вона багата, то вона позбавиться свого багатства, коли ж ні, то втратить або розум, або своє здоров'я.

ДВАДЦЯТЬ ПЕРШІ ЛІКИ

О хворий друже! У твоїй недузі є матеріальний біль, але тебе оточує значне духовне задоволення, яке може усунути дію цього матеріального болю. Бо, якщо у тебе є батько, мати, інші близькі люди, ти знову відчуваєш ті давно тобою забуті, і що знову пробудилися до тебе,

турботу й милосердя, що були в дитинстві. І, крім того, друзі, які є в тебе, зв'язок з якими завбувся й ослаб, знову притягнуті твоєю хворобою, дружелюбно дивляться на тебе. І, звичайно, через це поруч з ними твій матеріальний біль виявиться зовсім незначним.

І люди, котрим ти безкорисно служив і прихильності яких ти намагався удостоїтися, завдяки твоїй хворобі милосердно турбуються про тебе, тому ти став паном своїх панів. І тому що ти привернув до себе людське почуття милосердя і співчуття, ти придбав багато турботливих і милосердних друзів. І знову ж завдяки своїй хворобі ти отримав перерву від своїх важких справ і тепер відпочиваєш... Звичайно ж, твоя незначна хвороба за ці духовні задоволення повинна спонукати тебе не до жалощів, а до вдячності Творцю.

ДВАДЦЯТЬ ДРУГІ ЛІКИ

О хворий, у якого така важка недуга, як параліч! По-перше, повідомлю тобі радісну вість: для вірянину параліч вважається благословенною хворобою. Я давно це чув від праведних людей (*аулія*), але не знав суті сказаного. Один із смислів мені уявляється так: праведні люди (*аулія*) для того, щоб наблизитися до Всевишнього, позбавитися від великих духовних небезпек цього світу і придбати вічне блаженство, добровільно дотримувалися **двох принципів**.

Один із них: зв'язок зі смертю, тобто, розмірковуючи, що цей світ тлінний, то й людина є в ньому певним смертним гостем, який має певне призначення, вони трудилися для свого вічного життя.

Інший: щоб позбавитися від небезпек своїх пристрастей, свого «я» (*нефс-і аммара*), що велить, і сліпих почуттів, вони намагалися через аскетизм, утримання знищити своє «я», що велить.

О брате, котрий утратив здоров'я половини свого тіла! Тобі не за своєю волею дані ці два короткі, прості, ті, що ведуть до щастя, принципи: стан твого тіла постійно нагадує про тлінність цього світу й людини. Цей світ уже не може тебе обманути, а безпечність (*гафлет*) – затулити твої очі. І людину, яка перебуває в стані напівлюдини, «я», що велить, звичайно ж, не може обманути своїми низькими пристрастями й бажаннями: вона швидко позбавиться від біди своїх пристрастей (*нефса*).

Таким чином вірянин, за секретом віри, завдяки покорі й сподіванню (на Господа) упродовж короткого часу може отримати таку ж користь від своєї важкої недуги, (як, наприклад, параліч), яку праведні люди (*аулія*) отримували від аскетизму та умертвіння плоті. І тоді ця важка недуга виявиться зовсім незначною.

ДВАДЦЯТЬ ТРЕТІ ЛІКИ

О нещасний, самотній хворий, який знаходиться далеко від батьківщини! Якщо твоя хво-

роба і, до того ж, твоя самотність та віддаленість від рідних місць викликають співчуття навіть у найжорсткіших серцях і притягують погляди милосердя, то, звичайно ж, невже твій зв'язок із твоїм Милостивим Творцем через віру в Нього, твоє знання Його і звернення до Нього мовою безпорадності твоєї хвороби, твоя самотність і хвороба далеко від рідних місць не притягнуть до тебе натомість погляд Милості твого Творця. Творця, який на початку кожної сури Корану представляє Себе нам Милостивим і Милосердним, який певним блиском Свого Милосердя всіх матерів, завдяки цьому дивовижному Його Милосердю, спонукає виявляти турботу до всіх дитинчат, який щовесни за виявом Своєї Милості наповнює землю різноманітними дарами, і Рай у вічному житті – це лише один із виявів Його Божественної Милості. Оскільки Він є, турбується про тебе, то для тебе все є. Воістину, хто залишився самотнім на чужині, той через віру й покірність не надбав зв'язку зі своїм Творцем або не надав цьому значення.

ДВАДЦЯТЬ ЧЕТВЕРТІ ЛІКИ

О ті, хто доглядає невинних хворих дітей і людей похилого віку, які за своїм станом подібні до невинних дітей! У вас є можливість здійснити важливу *торгівлю*, що стосується Іншого світу. Старанно й наполегливо намагайтеся отримати користь від неї...

Хвороби невинних дітей – це певне гартування для їхнього тендітного організму, певна вакцина для створення стійкості проти життєвих труднощів у майбутньому, певне Божественне виховання. Окрім багатьох подібних смислів, що стосуються мирського життя дитини, за ці хвороби, замість спокутування гріхів у дорослих, іде своєрідне воздаяння [нагорода] (*саваб*), яке може стати причиною для її духовного життя й очищення її, а також за ці хвороби, що являють собою вакцини, іде воздаяння (*саваб*), яке стане основою для її духовного росту в майбутньому або в Іншому світі. Ці воздаяння, як визначено знавцями істини, записуються в книги діянь її матері, яка, за секретом милосердя, віддає перевагу здоров'ю дитини, а не своєму.

Що ж стосується догляду за старими людьми, то, крім воздаяння, нагороди (*саваб*) за це, з правдивих переказів і на прикладі багатьох історичних подій відомо, що шукати благословення старих людей і особливо батьків, звеселяти їхні серця, служити їм вірою і правдою, є основою як для щастя і благополуччя в цьому світі, так і для щастя в Іншому.

Завдяки багатьом фактам можна визначити, що щасливі діти, які повністю підкоряються своїм батькам, які постаріли, таке ж відношення бачать від своїх дітей; так і злощасні діти, які ображають своїх батьків, крім страждань в Іншому світі, також і в цьому світі несуть за це покарання, підлягаючи багатьом бідам і нещастям.

Так, необхідністю Ісламу є не тільки догляд за своїми старими немічними родичами, але й коли зустрінеться вірянин (оскільки за секретом між віруючими людьми є справжнє братство), і коли поважна стара хвора людина буде потребувати допомоги, то необхідно душею й тілом допомагати, турбуватися про неї.

ДВАДЦЯТЬ П'ЯТИ ЛІКИ

О мої хворі брати! Якщо ви бажаєте дуже корисних, справжніх, приємних святих ліків від усіх недуг, **розвивайте свою віру** (*іман*), тобто з покаяттям (*тауба*) і зверненням до Господа про прощення гріхів (*істигфар*), з молитвою (*намаз*) і поклонінням використовуйте ці святі ліки – віру та зцілення, що йдуть від неї.

Так, через любов і зв'язки з цим світом у безпечних людей, котрі забули Господа, ніби є величезне, як світ, хворе духовне тіло. Віра ж, як ми переконливо довели у багатьох брошурах, відразу зцілюючи це велике, як світ, духовне тіло, зранене ударами смерті й розлук, позбавляє його від ран, даючи йому справжнє зцілення...

Щоб більше не стомлювати вас, на цьому закінчую... А ліки віри (*іману*) виявлять свою дію при виконанні, наскільки це можливо, обов'язкових приписів віри (*фарз*). Безпечність, розпутність, низькі пристрасті, заборонені Божественними законами розваги заважають дії цих ліків. Оскільки хвороба усуває безпечність, відбиває

бажання, служить перешкодою для заборонених розваг, скористайтеся нею. За допомогою пока-
яння, молитов (ду'а) і звернень до Всевишнього
про прощення використовуйте святі ліки і світло
справжньої віри...

*Нехай Усевишній Творець дарує вам зцілення
і зробить вашу хворобу спокутуванням гріхів!
Амін, амін, амін...*

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَيْنَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا
أَنْ هَدَيْنَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رَسُولٌ رَبِّنَا بِالْحَقِّ
سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ، طِبِّ الْقُلُوبِ وَدَوَائِهَا وَ
عَافِيَةِ الْأَبْدَانِ وَشِفَائِهَا وَنُورِ الْأَبْصَارِ وَضِيَائِهَا وَعَلَى آلِهِ وَ
صَحْبِهِ وَسَلَّمَ

«... і кажуть вони: «Хвала Аллаху, який вивів нас на це! Ми б не вийшли, якби Аллах нас не вивів до цього. Прийшли посланці Господа нашого з істиною...» (Коран, 7:43)

«... Хвала тобі! Ми знаємо тільки те, чому ти нас навчив. Воістину, Ти – Знаючий, Мудрий!» (Коран, 2:32)

СПІВЧУТТЯ З ПРИВОДУ СМЕРТІ ДИТИНИ

Сімнадцятий Лист

بِسْمِهِ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Дорогий мій брате у вічному житті Хафизе Халід Ефенді!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ
قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَأَنَا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

(Коран, 2:155–156)

Брате мій, мене глибоко опечалила смерть твоєї дитини. Але упокорення по відношенню до волі Всевишнього, покірність долі («Альхук-муліллях») є однією з особливостей Ісламу. Нехай Усевишній дасть вам гідне терпіння, а покійного зробить вашим заступником і підтримкою в Майбутньому житті. Для вас і для таких, як ви, богобоязливих віруючих, викладемо п'ять пунктів, які покажуть вам велику радісну вість і справжню втіху.

Перший пункт. У Мудрому Корані секрет і суть фрази, що знаходиться в аяті **وَلِدَانٌ مُّخَلَّدُونَ** (Коран 56:17) полягає ось у чому: діти віруючих, що померли, не досягнувши повноліття, у Раю назавжди залишаться вічними, улюбленими дітьми, у належному для Раю вигляді. І вони будуть вічним джерелом радості в обіймах батьків, які потрапили в Рай, і подарують своїм батькам такі тонкі задоволення, як ласка і любов. І все, що дає задоволення, буде в Раю, і помиляються ті, хто вважає, що в Раю немає любові й ласки до дітей через те, що він не є місцем для продовження роду. А також цей аят вищезгаданою фразою **وَلِدَانٌ مُّخَلَّدُونَ**, даючи таку радісну вість, вказує на те, що замість десяти коротких років ласки й любові до дитини у цьому земному житті, наповненому стражданнями, набута на мільйони років чиста, безжурна, вічна батьківська любов і ласка буде для віруючих людей величезним джерелом щастя.

Другий пункт. Одного разу до людини, яка знаходилася у в'язниці, відправили її дорогу дитину. Цей бідний в'язень страждав і від свого горя, і від того, що не міг забезпечити свою дитину. Пізніше милостивий правитель через одну людину йому передав: «Ця дитина, правда, твоє дитя, але вона є моїм підданим і з мого народу. Я візьму її до себе й буду виховувати у прекрас-

ному палаці». Батько дитини почав плакати, голосити: «Я не віддам своєї дитини, яка для мене – утіха». Його друзі сказали йому: «Твій смуток марний. Якщо ти хвилюєшся за свою дитину, то вона з цієї брудної, смердючої, виснажливої в'язниці вирушить у просторий прекрасний палац. Якщо ж ти засмучуєшся щодо себе, думаєш про власну користь, і якщо дитина залишиться тут, не дивлячись на тимчасову, сумнівну користь для неї, то через її муки ти будеш ще більше страждати й мучитися. А якщо вона піде туди, для тебе в цьому є велика користь, тому що дитина буде причиною вияву до тебе милості правителя, стане твоїм заступником. Правитель побажає, щоб ти зустрівся з дитиною, і для цього він не відправить її у в'язницю, а, навпаки, звільнить тебе з в'язниці, покличе у палац і там вам влаштує зустріч, але за умови, що ти будеш віритий й коритися правителю».

Так ось, дорогий мій брате, вищезгаданий приклад показує, що віруючі, у яких, як і в тебе, помре дитина, повинні думати так: ця дитина – невинна, і до того ж її Творець Милостивий (*Рахім*) і Щедрий (*Карім*). Він оточив її Своєю досконалою турботою й милістю замість моєї недостатньої турботи й виховання, звільнивши з в'язниці цього світу, наповненої гіркотою, бідами й муками, Він відправив її у *Свої Джаннат-ул Фірдавс*¹. Яке щастя для цієї дитини! Хто знає, якою б вона стала, якби залишилася тут? Тому я

¹ Один із рівнів Раю – прим. пер.

її не жалію, а вважаю щасливою. А що стосується моєї особистої користі, то я їй собі не співчуваю, гірко не печалюсь, бо якби дитина залишилася в цьому світі, то дала б мені десять років тимчасової, змішаної з прикростями любові до дитини. Якби вона була праведною й умілою у справах цього життя, може, вона і стала б моїм помічником. Але тому, що дитина померла, вона буде моїм заступником, ставши причиною для досягнення вічного блаженства і для мільйонів років любові до дитини у вічному Раю. І, звичайно ж, той, хто втратив сумнівну користь, отриману зразу, але надбав неодмінну, відстрочену користь, не буде гірко печалитися, безнадійно побиватися.

Третій пункт. Дитина, яка померла, була цілковито творінням і рабом Милосердного Творця (*Халік-і Рахім*), і, належачи Йому, була для своїх батьків супутником, який тимчасово був даний їм на утримання. Творець зробив її батьків його служителями.

І за цю службу, як швидкою винагородою, обдарував батьків солодким почуттям ніжності і ласки до своєї дитини. І тепер, якщо цей Милостивий Творець, якому з тисячі прав належать дев'ятсот дев'яносто дев'ять, за потребою Милості і Мудрості візьме цю дитину із твоїх рук, завершить твою службу, і ти, маючи одне зовнішнє право – безнадійно горювати й побив-

ватися, ніби висловлюватимеш скаргу на Істинного Господаря тисячі прав, – це не личить віруючим людям, а швидше притаманно безпечним і тим, які заблукали.

Четвертий пункт. Якби цей світ був вічним, якби людина залишилася у ньому вічно, якби розлука була вічною, тоді в сумній зневірі й у безнадійній скорботі був би якийсь сенс. Але оскільки цей світ є якимось готелем, то туди, куди відправилася дитина, яка померла, і ми також відправимося. Крім того ж, ця смерть не стосується лише її, а є шляхом для всіх. І оскільки й розлука не є вічною, у майбутньому й у світі Берзах, і в Раю буде зустріч, то необхідно гово-

рити: **اَلْحُكْمُ لِلّٰهِ** «Альхукмуліллях (на все воля Аллаха). Він дав, Він і взяв. Альхамдулілляхі аля куллі халь (хвала Аллаху в будь-якому стані)», – і з терпінням дякувати Творцю.

П'ятий пункт. Жаліслива любов, що є найніжнішим, найпрекраснішим, найприємнішим і найсолодшим із виявів Божественної Милості, являє собою якийсь сонцесяйний еліксир. Вона більш чуйна, ніж сильна любов, і дає можливість швидше прийти до Всевишнього. Як, наприклад, образна й сильна мирська любов, пройшовши великі перешкоди, переходить у справжню, приходять до Господа. Так і жаліслива любов швид-

ше, легше й без перешкод допомагає серцю зв'язатися з Господом.

І батько, і мати люблять своє дитя, як увесь світ. Якщо вони по-справжньому віруючі і щасливі, то, коли з їхніх рук Господь забирає дитину, вони відвернуться від цього світу і знайдуть Істинного Благодійника (*Мун'ім-і Хакікі*), і скажуть так: «Оскільки цей світ тлінний, він не вартий того, щоб зв'язувати з ним серце». У них виявиться зв'язок із тим світом, куди пішла їхня дитина, вони надбають високий духовний стан.

Безпечні й заблукалі люди позбавлені благополуччя й радісної вісті, що знаходяться в цих п'яти істинах. Порівняйте самі, наскільки гірким є їхній стан через такий приклад: одна жінка похилого віку бачить свою милу, дуже любу єдину дитину в передсмертній агонії, через свою безпечність і помилки, уявляючи світ вічним, сприймаючи смерть у вигляді небуття й вічної розлуки, і тому, уявляючи замість м'якого ложа могильну землю, вона через свою безпечність чи помилки не думає про милості Раю і благо Фірдавс Милостивого Милосердного Господа. Ти можеш уявити, яке горе й відчай відчуває вона.

Однак віра (*іман*) та Іслам, які є засобом для досягнення щастя в обох світах, скажуть віруючій людині: «Милостивий Творець (*Халік-і Рахім*) цю дитину, яка знаходиться при смерті, звільнивши її з цього тлінного світу, приведе її до Раю і

зробить її твоїм заступником і вічною дитиною, розлука тимчасова, не хвилюйся, скажи:

أَلْحُكْمُ لِلَّهِ ❁ إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ
«На все воля Аллаха. Воістину, ми належимо Аллаху, і до нього ми повертаємося!» – та вияви терпіння».

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Вічний, тільки Він – Вічний.

Саїд Нурсі

ДРУГЕ СЯЙВО

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

«В ім'я Аллаха Милостивого, Милосердного. Та Айюба, коли він молився до свого Господа: «Сніткала мене біда, а Ти – Наймилосердніший із милосердних!» (Коран, 21:83)

Ця молитва героя терпіння Пророка Айюба (Іова) (мир йому) і благословенна, і дуже дієва. Але, запозичивши цей аят, у нашій молитві до Творця ми повинні звертатися так:

رَبِّ إِنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ
«О Господи! Сніткала мене біда, а Ти – Наймилосердніший із милосердних!»

Коротка суть знаменитого переказу про Пророка Айюба така.

Незважаючи на свою довгу тяжку хворобу, на свої незліченні рани, думаючи про велике воздаяння за цю хворобу, він переносив її з великим терпінням. Коли черв'яки, які з'явилися з його ран, торкнулися його язика й серця, що є місцями поминання (зикр) й пізнання Творця з думкою про те, що це завадить цьому обов'язку поклоніння Творцеві не заради свого спокою, а заради поклоніння йому, він звернувся до Всевишнього: «О Господи! Зло торкнулося до мене,

заважає поминати Тебе мовою, поклонятися Тобі серцем». Усевишній у чудовій формі прийняв цю щиру, чисту молитву, здійснену лише заради Нього. Подарувавши йому здоров'я, Він удостоїв його Своєю Милістю.

Отже, у цьому Сяйві є **п'ять пунктів**.

Перший пункт. Замість зовнішніх ран і хвороб Пророка Айюба (*мир йому*) в нас є внутрішні, духовні недуги. Якщо наш внутрішній світ вивернути назовні, у нас буде ще більше ран, ми виявимося ще більш хворими, ніж Пророк Айюб. Бо кожний здійснений нами гріх, кожний сумнів, які потрапили в нашу голову, наносять рану нашому серцю й душі. Рани Пророка Айюба (*мир йому*) загрожували його короткому мирському життю, наші ж духовні рани загрожують нашому нескінченно довгому вічному життю. Ми в тисячу разів більше, ніж Пророк Айюб, потребуємо його молитви. І особливо, подібно до того, як черв'яки, що вийшли з ран цього Пророка, добралися до його серця і язика, так і (духовні) рани, що виникають від гріхів, і сумніви, що утворюються від цих ран (*нехай збереже Аллах*), добираючись до глибин серця, де ховається віра, завдають їй шкоди; і, добираючись до духовного смаку мови, що є виразником віри, з відразу віддаляючи її від поминання Всевишнього, примушують її замовкнути.

Так, гріх, проникаючи в серце, робить його чорним та жорстоким до тих пір, поки не витіснить із нього світло віри. У кожному гріху є

шлях, що веде до невіри. Якщо цей гріх тут же не прибрати покаянням, він буде ранили серце не як черв'як, а неначе якась маленька змія.

Наприклад, людині, котра таємно здійснила якийсь ганебний гріх, коли вона вкрай соромиться, якщо хтось знає про це, дуже важко винести буття ангелів й духів, за найменшого приводу вона бажає заперечити їхнє існування.

І, наприклад, якщо людина, котра здійснила великий гріх, що притягує за собою страждання Пекла, чуючи про Пекельну кару, не захистить себе від нього за допомогою покаяння, звернення до Господа про прощення гріхів, найменший привід і сумнів через те, що вона всією душею бажає небуття Пекла, надає їй сміливості заперечувати його існування.

І, наприклад, людина, яка не здійснює обов'язкові *фарз-намази* та не виконує обов'язку поклоніння Всевишньому, засмутилася через догану, отриману від свого дрібного начальника через незначне невиконання свого обов'язку. І лінь, із якою вона ставиться до багаторазових повелінь Господа – Володаря Вічності (відносно обов'язкового поклоніння Йому), дуже обтяжує її, тому вона внутрішньо бажає: «Краще б не було цього обов'язку поклоніння!» І тому в неї з'являється бажання заперечення цього, яке дає можливість відчути якусь внутрішню ворожість до Всевишнього. Якщо який-небудь сумнів відносно буття Творця проникає в серце такої людини, вона буде схильною схопитися за нього, як

за переконливий доказ, перед нею відчиняться двері великого нещастя. Ця нещасна людина не знає, що замість дуже незначних труднощів, що виникають від обов'язку поклоніння, через своє заперечення вона кидає себе в мільйони разів більшу нестерпну духовну нудьгу, сховану в цьому запереченні. Уникаючи укусу комара, вона приймає укуси змії... тощо. Співставте ці три приклади, щоб була ясною суть цього аяту (Ко-

ран, 83:14): **بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ** «...Покрило іржею їхні серця...» (Коран, 83:14)

Другий пункт. Як викладено у Двадцять шостому Слові про призначення долі, у бідах та хворобах у людей немає права скаржитися через три причини.

Перша причина. Тіло, у яке Всевишній одягнув людину, він удостоює Своїм мистецтвом. Він зробив людину якоюсь моделлю, на якій Він відрізає, викроє, змінює цей тілесний одяг, показуючи вияви Своїх різноманітних імен. Подібно до того, як Божественне ім'я *Шафі* (Той, Хто зцілює) вимагає хвороби, так і Його ім'я *Раззак* (Годувальник) викликає необхідність голоду тощо...

مَالِكِ الْمَلِكِ يَتَصَرَّفُ فِي مَلِكِهِ كَيْفَ يَشَاءُ «Господарем володінь є Аллах, й у своїх володіннях Він розпоряджається, як побажає».

Друга причина. Життя очищується й удосконалюється через хвороби й нещастя, завдяки

ним міцніше, розвивається, дає результати й виконує свої функції. Одноманітне спокійне й ліниве життя знаходиться ближче до небуття (що є винятковим злом), ніж до буття (яке – лише добро), і входить у нього.

Третя причина. Цей світ є місцем випробувань і служіння, але не місцем отримання задоволень і нагород. А оскільки він є місцем служіння й поклоніння Творцю, хвороби й біди (якщо вони не стосуються віри й з умовою терпіння) дуже підходять для цього служіння й поклоніння та зміцнюють їх. І потрібно не нарікати, а дякувати Творцеві за те, що завдяки їм кожна година перетворюється на цілий день поклоніння. Так, є **два види поклоніння**: одне з них – установлене поклоніння, інше – неустановлене. Установлене поклоніння відоме (намаз, молитва тощо). Неустановлене ж поклоніння полягає в тому, що через хвороби та тяготи людина, яка потрапляє в біду, відчуваючи свою слабкість і безпорадність, звертається до свого Милостивого Господа за допомогою, думає про нього і молиться Йому, таким чином здійснюючи щире поклоніння. У таке поклоніння не може втрутитися лицемірність (*рія*), воно здійснюється щиро. Якщо людина буде терпіти, думати про нагороду за пережиті тяготи, дякувати Творцеві, тоді кожна її година перетвориться на цілий день поклоніння і її коротке життя стане довгим. І навіть є такі люди, у яких одна хвилина перетворюється на цілий день поклоніння.

Одного разу я був дуже стурбованим важкою недугою мого брата у вічному житті, ім'я якого Мухаджір Хафіз Ахмед, тоді у своєму серці я почув: «Привітай його: кожна його хвилина перетворюється на цілий день поклоніння». Він і так у терпінні дякував Всевишньому.

Третій пункт. Як було висвітлено в деяких *Словах*, у кожної людини, якщо вона подумає про своє життя, що пройшло, її серце й мова скажуть або: «Ох, як шкода!» – або ж: «Ох! *Альхамдуліллях* (*Слава Господу*)!» – тобто вона буде або шкодувати, або ж дякувати Творцеві. Те, що викликає шкодування, – це душевний біль, який виникає від зникнення задоволень, від розлуки з колишніми задоволеннями минулих часів. Бо зникнення задоволення – це біль. Інколи тимчасове задоволення викликає постійний біль. Спогади ж проривають цей біль, виливаючи шкодування й сум.

Душевне й постійне задоволення, що виникло через відсутність тимчасового болю й труднощів, пережитих у минулому, викликає подяку Творцю («*Альхамдуліллях*»). Якщо в такому природному стані людина задумається про воздаяння (*саваб*) і нагороду у Майбутньому житті за пережиті тяготи, про те, що посередництвом тягот коротке життя стає довгим, вона буде не тільки терпіти, але й дякувати Всевишньому, і це спонукатиме її

сказати: **الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَىٰ كُلِّ حَالٍ سِوَى الْكُفْرِ وَالضَّلَالِ**
 «Хвала Аллаху в будь-якому стані, крім невіри й помилок».

Є такий відомий вислів: «Час тягот триває довго». Так, час тягот триває довго. Але він триває довго не через те, що є томливим, як звичайно вважають люди, а через те, що дає у житті такі результати, які подібні до цілого довгого життя.

Четвертий пункт. Як викладено в Першій темі *Двадцять першого Слова*, сила терпіння, дана Всевишнім людині, якщо вона не розгубить її на шляху даремних побоювань, може бути достатньою для подолання всіх труднощів і бід. Але через даремні побоювання, через безпечність людини й тому, що вона вважає це тлінне життя вічним, розгублюючи силу терпіння на минуле й майбутнє, у неї не вистачає терпіння для подолання труднощів сьогоденного дня, і вона починає скаржитися. Неначебно (*збережи Аллах*) він скаржиться людям на Всевишнього. І, скаржачись дуже несправедливо й нерозумно, виявляє нетерпіння. Бо в кожного минулого дня – якщо він був важким – пройшли його турботи, але залишився спокій; пройшов його біль, але залишилася насолода від того, що він зник; пройшли тяготи, але залишилося воздаяння (*саваб*).

Тому варто не нарікати, а радіти, дякувати Творцеві. Потрібно не злитися на них, а, навпаки, любити їх. Це минуле тлінне життя тих днів посередництвом тягот і бід перетворюється в якесь вічне та щасливе життя. Безумно, з побоюванням думаючи про тяготи тих днів, витратити частину

свого терпіння на них. А оскільки майбутні дні ще не настали, то буде нерозумно, думаючи уже зараз про хвороби або біди, що очікуються в них, виявляти нетерпіння і скаржитися. Подібно до того, наскільки беззмістовно й нерозумно сьогодні безперервно пити воду та їсти хліб, розмірковуючи: «Я завтра, післязавтра залишуся без їжі та води»; так і думаючи про нещастя та недуги майбутніх днів, яких зараз немає, уже зараз горювати за ними, виявляти нетерпіння, без ніякої потреби обтяжувати самого себе, це є такою дурницею, що не гідна милосердя та милості.

Одним словом, подібно до того, як подяка Всевишньому збільшує блага, так і скарга збільшує тяготи, і така людина стає не гідною милості.

У перший рік Першої світової війни в місті Ерзурум тяжко захворіла одна богобоязлива людина. Я пішов до неї. Вона з гіркотою поскаржилася мені, сказавши: «Ось уже сто ночей я не можу лягти, поклавши голову на подушку». Я дуже пожалів її. І тут я згадав одну думку й сказав: «Брате мій, сто твоїх минулих тяготливих днів стали тепер ста благополучними та радісними днями. Не нарікай, думаючи про них, дякуй Усевишньому. А оскільки майбутні дні ще не настали, покладися на милість свого Господа – Милостивого та Милосердного Творця, не плач, не будучи побитим, не бійся неіснуючого, не уявляй існуючим те, чого немає. Думай про цей час: на нього твоєї сили терпіння достатньо. Не чини

подібно нерозумному командирю, який, не дивлячись на те, що сили лівого флангу противника, приєднавшись до його правого флангу, стали для нього свіжими силами, і коли на його лівий фланг ще не наступив правий фланг противника, він візьме й розосередить свої центральні сили направо та наліво, послабить центр, і противник незначною силою розгромить його». Я сказав: «Брате мій, не чини, як він, зосередь усі свої сили на цьому часі. Думай про Божественну Милість, про нагороду в Майбутньому житті, про те, що своє смертне та коротке життя ти перетворюєш на довге та вічне. Замість цієї гіркої скарги з полегшенням дякуй Творцеві». І він з повним полегшенням сказав: «*Альхамдуліллях*, моя хвороба стала легшою вдесятеро».

П'ятий пункт: складається з трьох запитань.

Перше запитання. Справжня і нищівна біда – це біда, що стосується віри та релігії. Необхідно постійно молити Всевишнього, звертатися за допомогою до Нього, щоб він відвернув біди, які можуть зашкодити вірі. Проте біди, що не стосуються віри, релігії, з погляду істини не є бідою. Певна частина їх є Божественним попередженням від Милостивого Творця. Наприклад, в овець, які зайшли на чуже поле, пастух кидає камінь, тому вони відчують, що це якесь попередження, щоб відвести їх від недоброї справи, і смиренно повертаються назад. Так, подібно цьому прикладу, існує багато уявних бід, які є

певним Божественним попередженням, певною пересторогою; інша частина їх є спокутуванням гріхів; третя частина, розганяючи безпечність, даючи відчутти людині її слабкість та безпорадність, дає можливість їй звернутися до Творця. А такий різновид біди, як хвороба, як було вже сказано перед цим, не є бідою, а являє собою певне Божественне благовоління, певне очищення.

У хадисі сказано: *«Гріхи спадають від хворобливого тремтіння подібно до того, як при обтрушуванні дерева з нього опадають плоди».*

Пророк Айюб (*мир йому*) у своїй молитві не звертався до Всевишнього заради свого спокою, а просив у Нього зцілення задля поклоніння, коли його недуга заважала поминати Всевишнього мовою й думати про Нього серцем. Читаючи цю молитву, ми повинні мати намір у першу чергу зцілити наші духовні рани, що виникли від гріхів. Стосовно ж матеріальних хвороб, то ми повинні просити допомоги у Всевишнього тоді, коли недуга заважає поклонінню. Але звертатися до Всевишнього за допомогою слід не у формі заперечення чи скарги, а в покорі й молитві. Оскільки ми покірні Його Божественному Правлінню (*Рубубіяту*), то стосовно цього Правління Господа необхідно бути покірним і тому, що Він дає. Стогнати, нарікати, ніби заперечуючи свою долю, є своерідною критикою Божественного присуду долі, обвинуваченням Божественної милості. ***Той, хто дорікає долі, б'є свою голову об камінь. А той, хто звинувачує Божественну***

Милість, позбавляється її. Подібно до того, як використання зламаної руки для помсти збільшує пошкодження руки, так і людина, яка потрапила в біду, зустрічаючи її зі скаргою, запереченням, хвилюванням, подвоює її.

Друге запитання. Коли ми уявляємо біди великими, вони ростуть, коли ж уявляємо їх незначними, вони зменшуються. Наприклад, уночі перед очима людини можуть постати різноманітні образи. І чим більшого значення вона надає їм, тим більш серйозними вони здаватимуться, а якщо не звертати на них уваги, вони зникнуть. Чим більше відмахуватися від бджіл, які налетіли, тим більше їх буде прилітати. Якщо ж не звертати на них уваги, вони полетять. Подібно до цього, коли ми бачимо біди (недуги) великими та надаємо їм значення, вони збільшуються, а через хвилювання ця біда (недуга), перейшовши з тіла, поселяється в серце й дає, як результат, ще одне душевне лихо (недугу), на якій вона ґрунтується і продовжується. Коли ж людина усуне це хвилювання з допомогою покірності долі і сподіванням на Божественну милість, лихо (недуга), ніби дерево з обрубаним корінням, стаючи слабшою та слабшою, кінець кінцем зовсім засохне й зникне. Щоб висловити цю істину, одного разу я сказав так:

*Припини стогнати, нещасний,
якщо в тебе лихо – сподівайся ти на Творця.
Знай, що стогін твій – це помилка та лихо в біді.*

*Якщо ти знайдеш Того, хто дав його тобі,
знай, що Він – радість й ата¹ поряд з лихом.
Якщо ж не знайдеш Його, то світ увесь –
у стражданні і в загибелі – біда.*

*І коли над головою твоєю лихо
велике, як світ,
чому кричиш ти від малого лиха,
сподівайся ж на Творця.*

*Зі сподіванням ти смійся над лихом,
Щоб і воно сміялося.*

І зі сміхом зменшиться воно, змінить лик.

Наприклад, доброзичливий сміх під час суперечки з недругом перетворює ворожість у примирення, а неприязнь – у жарт, і ворожість зменшиться та зникне, так і протистояння лихові за

¹ Пізнай, мій дорогий брате! У Всевишнього Аллаха є три закони, що зветься благоволінням (ата), долею (каза) та приреченням (кадар). Благовоління (ата) відміняє закон долі, а доля відміняє приречення. Наприклад: рішення, виносене відносно якоїсь речі, називається приреченням. Виконання цього рішення називається долею. Відміна ж рішення, амністування постанови, називається благоволінням (ата). Подібно до того, як м'які корені трави пробивають тверде каміння, так і благовоління (ата) пробиває міць закону долі. Доля ж, як стріла, пробиває рішення приречення. Значить, відповідність благовоління (ата) з долею подібне до відповідності долі з приреченням. Благовоління (ата) – це вихід за межі охоплення закону долі. Доля ж – це вихід із загальності закону приречення. Учений, який усвідомив цю істину, каже: «О Боже! Мої благодіяння від Твого благовоління (ата), гріхи ж мої – від Твоєї долі. Якби не було Твого благовоління (ата), то я загинув би».

допомогою сподівання на Божественну милість нагадує це.

Третє запитання. У кожного часу є свої приписи. У цей час безпечності нещастя змінило свій вигляд. У певних випадках у деяких людей лихо є не лихом, а певною Божественною Милістю. Тому, що я вважаю щасливими людей, які в наш час зазнали хвороби та лиха (але з умовою, що лихо не стосується віри), мене не наштовхує на думку бути проти хвороб та лиха, і вони не викликають у мене почуття жалю до них. Бо я бачив, що якою б хворою молода людина до мене не приходила, у порівнянні з іншими молодими людьми в неї у певній мірі є зв'язок із приписами віри та з Вічним життям. Звідси я розумію, що відносно таких людей подібні недуги є не лихом, а своєрідним Божественним даром. Бо недуга, хоча й приносить труднощі в її коротке і смертне мирське життя, але приносить користь її Вічному життю і перетворює життя у своєрідне поклоніння. Якщо ж вона стане здоровою, то, звичайно ж, від сп'яніння молодістю й через розпутність нинішнього часу вона не зможе зберегти духовний стан, який був під час недуги, і може впасти в розпутність.

Висновки

Усевишній Творець, щоб показати свою безмежну Могутність та нескінченну милість, за-

клав у людині певну безмежну слабкість та певну нескінченну бідність. І щоб показати нескінченні вияви Своїх Прекрасних імен, Він створив людину неначе певну машину, яка може відчувати різноманітні страждання та, разом з тим, отримати різноманітні задоволення. І в цій людській машині є сотні інструментів та органів. У кожного з них є свій особливий біль, своя особлива насолода, своя особлива функція, своя особлива нагорода. Усі Божественні імена, які виявляються в цьому світі, що являє собою величезну людину, у цілому виявляються і в людині, яка являє собою певний маленький світ. Подібно до того, як такі приємні речі, як здоров'я та задоволення, викликають вдячність, у багатьох відношеннях спонукаючи цю машину до виконання своїх обов'язків, і людина стає подібною до певної фабрики вдячності Всевишньому. Так і недуги, нещастя, біль і подібні до цих причини, які спонукають до руху й інші системи цієї машини, сприяючи розкриттю закладеної в суті людини безпорадності, слабкості та бідності і даючи звернутися до Всевишнього за допомогою не однієї мови, а мовою кожного органу.

Людина завдяки цим бідам та недугам стає неначе певне перо, що пише, і має в собі тисячі різноманітних пер, що на сторінках свого життя чи світу *Місаль* (духовного світу) пише свою долю, проявляє Божественні імена та, перетворившись на якусь хвалебну оду Всевишньому, виконує своє призначення.

**Лист, написаний лікарю,
який дуже потребував книг «Рісале-і Нур»
і пробудився, читаючи та вивчаючи їх**

Здрастуй, мій щирий та дорогий друже, щасливий лікарю, який зміг визначити свою недугу!

Є дуже похвальним твоє духовне пробудження, що відобразилося у твоєму хвилюючому листі.

Знай, що найцінніше у світі створінь – це життя, найцінніше серед діянь – служіння життю, і найцінніше серед служінь життю – це трудитися над тим, щоб швидкоплинне життя перетворилося на Вічне.

Уся цінність і важливість цього життя полягає в тому, що воно є зерном, основою та початком Вічного життя. Бо, отруюючи та псуючи Вічне життя, жити лише цим тлінним мирським життям є таким же безумством, як надати перевагу секундній блискавці перед вічним сонцем.

З погляду істини найбільш хворими людьми є лікарі, які застряли в матеріалізмі та безпечності. Якщо вони зможуть вийняти зі Священної Аптеки Корану ліки віри (*іману*), що нагадують протиотруту, вони зцілять і свої хвороби, і хвороби інших людей. *Ін шаа Аллах* (якщо буде на те Воля Всевишнього), подібно до того, як це твоє пробудження стане зціленням твоєї недуги,

так і тебе воно зробить певними лікарями для зцілення недуги інших лікарів.

Ти також знаєш, що для хворого, який упав у відчай та втратив надію, духовна втіха інколи є кориснішою за тисячі ліків. Між іншим, лікар, який загруз у трясовині матеріалізму, додасть ще страждань та тривог до гіркого відчаю того нещасного хворого *Ін шаа Аллах (якщо буде на те Воля Всевишнього)*, це твоє пробудження зробить тебе втіхою і світлим лікарем для таких нещасних хворих людей.

Ти знаєш: життя коротке, а важливих справ дуже багато. Цікаво, якщо й ти, як я, перевіриш вміст своєї голови, скільки непотрібних, безкорисних, мало важливих, безжитєвих, неначе купи дров, речей ти знайдеш серед своїх знань. Бо я перевірів і знайшов там багато непотребу. Таким чином, необхідно знайти спосіб зробити ті наукові відомості, ті філософські знання корисними, світлими та живими. І ти прохай у Всевишнього, щоб він пробудив тебе й направив твої думки на шлях Мудрого Всемогутнього, щоб Він запалив та освітив ті купи дров, щоб безкорисні наукові відомості стали цінним знанням про Всевишнього.

Мій розумний друже! Дуже хотілося б, щоб уперед вийшли такі люди науки, як Хулюсі, які у ступені крайньої необхідності відчули свою потребу у світлі віри та в мудрості Корану. Й оскільки *Слова* (книги «Рісале-і Нур») викликали відгук у твоїй душі, кожне *Слово* сприймай не

як від моєї особи, а як лист від глашатая Корану та як рецепт зі Священної Аптеки Корану. З їхньою допомогою ввійди в готове коло розмови.

Коли захочеш, напиши мені листа. Якщо я не відповім, не ображайся, тому що з давніх пір листів пишу дуже мало. Пройшло вже три роки, як на численні листи свого брата я написав лише одну відповідь.

Саїд Нурсі

* * *

ЗМІСТ

Двадцять п'яте сяйво.	3
Співчуття з приводу смерті дитини	40
Друге сяйво.	47
Лист, написаний лікарю, який дуже потребував книг «Рісале-і Нур» і пробудився, читаючи та вивчаючи їх	61

БОГОСЛОВСЬКЕ ВИДАННЯ

**Бадіуззаман
Саїд Нурсі**

ДВАДЦЯТЬ П'ЯТЬ ЛІКІВ

Із збірки «Рісале-і Нур»

Переклад із турецької мови

Головний редактор І.В. Майдаченко
Відповідальний за випуск А.А. Предан
Літературний редактор
Дизайн О.В. Масалович
Комп'ютерна верстка Т.В. Пономаренко

Підп. до друку 4.07.2018. Формат 60x84/16. Папір офсет.
Обл. вид. арк. 2,57. Ум. друк. арк. 2,82
Наклад 1000 прим. Зам. 509

Видавець і виготівник ФОП І.В. Майдаченко,
свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і
розповсюджувачів видавничої продукції
ДК №5349 від 18.05.2017 р.

19400, Черкаська обл., м. Корсунь-Шевченківський,
вул. Ярослава Мудрого, 22, тел./факс: (04735) 2-42-46

e-mail: irena22@ukr.net